

NVAO NEDERLAND

TOETS NIEUWE OPLEIDING

HBO-MASTER
M LEGAL TECH

Hogeschool van Amsterdam

ADVIESRAPPORT

28 november 2024

Inhoud

1	Procedure TNO.....	3
2	Nieuwe opleiding.....	4
2.1	Algemene gegevens.....	4
2.2	Profiel.....	4
2.3	Panel.....	4
3	Oordeel.....	5
4	Sterke punten.....	6
5	Aanbevelingen.....	7
6	Beoordeling	8
6.1	Standaard 1: Beoogde leerresultaten.....	8
6.2	Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	10
6.3	Standaard 3: Toetsing.....	15
6.4	Verlenging studieduur	18
6.5	Graad en Engelse naam.....	18

1 Procedure TNO

Om erkenning door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) te verkrijgen, moet een nieuwe opleiding met succes de procedure toets nieuwe opleiding (TNO) doorlopen. Alleen na deze kwaliteitstoets kan de onderwijsinstelling de wettelijk beschermde getuigschriften of diploma's voor de opleiding uitreiken.

De procedure voor een nieuwe opleiding is iets anders dan voor bestaande opleidingen die al zijn geaccrediteerd. Een TNO is een *plan*beoordeling. Na accreditatie valt ook de nieuwe opleiding onder de reguliere accreditatieprocedure.

Een NVAO-panel van deskundigen toetst de kwaliteit van de nieuwe opleiding tijdens een locatiebezoek aan de universiteit of hogeschool. Een discussie tussen 'peers' vormt de basis van de beoordeling en resulteert in een adviesrapport. Informatie over de invulling van het locatiebezoek en een overzicht van het bestudeerde materiaal zijn op te vragen bij de NVAO.

De beoordeling is gebaseerd op de standaarden zoals omschreven in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland' van de NVAO (Staatscourant 2024, nr. 6405). Deze plantoetsing geldt voor instellingen met een erkenning instellingstoets kwaliteitszorg. Het panel geeft een gemotiveerd oordeel over de standaarden op een driepuntsschaal: voldoet, voldoet ten dele, of voldoet niet. Vervolgens formuleert het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding, eveneens op een driepuntsschaal: positief, positief onder voorwaarden, of negatief.

Dit adviesrapport bevat de bevindingen, overwegingen en oordelen van het panel, evenals de sterke punten en aanbevelingen. Op basis van dit rapport neemt de NVAO een accreditatiebesluit. Een beknopt adviesrapport is eveneens beschikbaar. De NVAO publiceert beide rapporten.¹

Meer informatie over de NVAO-werkwijze en de TNO-procedure is te vinden op www.nvao.net.

¹ <https://www.nvao.net/nl/besluiten>.

2 Nieuwe opleiding

2.1 Algemene gegevens

Instelling	: Hogeschool van Amsterdam
Opleiding	: HBO-Master M Legal Tech
Variant	: Voltijd
Graad	: Master of Laws
Afstudeerrichtingen	: niet van toepassing
Locatie	: Amsterdam
Studieomvang	: 120 EC ²

2.2 Profiel

De Hogeschool van Amsterdam (verder te noemen: HvA) leidt volgens haar website studenten op om het beste uit zichzelf te halen.³ Belangrijke pijlers voor de HvA zijn ruimte en aandacht voor de (persoonlijke groei van de) student, het samenwerken in teams en de verwevenheid tussen onderwijs, onderzoek en de beroepspraktijk en dan met name vanuit de metropoolregio Amsterdam.⁴

De nieuwe hbo-masteropleiding Legal Tech (verder te noemen: MLT) is een tweejarige opleiding die tegemoet komt aan de vraag vanuit de beroepspraktijk om professionals op te leiden die de werelden van recht en ICT/techniek met elkaar kunnen verbinden. De MLT leidt professionals op die deze verbinding kunnen leggen. Deze MLT-professionals hebben kennis en vaardigheden in zowel recht als informatiekundige methoden en ICT. Zij spreken zowel de taal van de ICT-specialisten als van juristen. En zij kunnen juridische dienstverlening verbeteren en klantgericht organiseren door Legal Tech effectief in te zetten bij juridische processen en diensten.

2.3 Panel

Samenstelling

1. Dr. Ben Kokkeler (voorzitter), lector Digitalisering en Veiligheid bij Avans en directeur-bestuurder stichting Centrum voor Veiligheid en Digitalisering, Apeldoorn;
2. Dr. Mr. Jin Ho Verdonschot, Chief Science Officer, Kenniscentrum Stelsel Gesubsidieerde Rechtsbijstand Raad voor Rechtsbijstand;
3. Dr. Mr. Tina van der Linden, docent onderzoeker digitalisering en recht Hogeschool Utrecht;
4. Iris Pruiksma (student-lid), Studente Bachelor Kunstmatige Intelligentie, Universiteit Utrecht.

Ondersteuning

- Mr. Chantal Verwey, secretaris
- Anouk Baars MSc, NVAO-beleidsmedewerker en procescoördinator

Locatiebezoek

Amsterdam, 23 oktober 2024

² European Credits.

³ www.hva.nl.

⁴ www.hva.nl.

3 Oordeel

Het NVAO-panel oordeelt positief over de kwaliteit van de tweejarige voltijds hbo-masteropleiding Legal Tech van de Hogeschool van Amsterdam. De opleiding voldoet aan de drie standaarden van het NVAO-kader voor instellingen met erkenning instellingstoets kwaliteitszorg.

Het panel ziet een praktijkgerichte opleiding die tegemoet komt aan de verwachtingen van het werkveld. Het werkveld vraagt om professionals die verstand hebben van zowel recht als ICT/techniek en die deze kennis benutten om juridische processen en afwegingen te verbeteren. En dat is waar het bij Legal Tech om gaat. Legal Tech verwijst naar het gebruik van technologische oplossingen om juridische processen en dienstverlening te verbeteren, te automatiseren en efficiënter te maken. De Legal Tech opleiding leidt deze professionals op door consequent aandacht te besteden aan juridische aspecten, technologische oplossingen en onderwerpen die de verbinding leggen tussen het recht en technologie, zoals de leerlijn 'Management, Onderzoek, Design en Communicatie' en de beroepsopdrachten. De beroepsopdrachten waar studenten aan werken zijn afkomstig uit het sterke netwerk van de opleiding. In de beroepsopdrachten maken de studenten kennis met zowel de ICT-wereld als de juridische wereld. Afgestudeerden van deze opleiding kunnen daarna werkzaam zijn in functies als regelanalist, projectleider digitalisering, Legal Tech designer en Legal Tech engineer bij overheden, in de rechtspraak, bij advocatenkantoren, rechtsbijstandsverzekeraars of in het bedrijfsleven.

De opleiding heeft een mooi en ambitieus programma voor ogen. Het werkveld zal tijdens de opleiding op verschillende manieren (onder meer door het verzorgen van gastlessen en primair door de opdrachten) betrokken zijn. De opleiding is toegankelijk voor studenten die een hbo-bachelor Rechten, hbo-bachelor Sociaal Juridische Dienstverlening of een wo-bachelor Rechten hebben afgerond. De studenten worden tijdens de opleiding begeleid door een enthousiast en kundig docententeam. De persoonlijke ontwikkeling van de student krijgt veel aandacht in de opleiding. In de persoonlijke ontwikkelingslijn is er ruimte voor intervisie en extra begeleiding als studenten dat nodig hebben.

De docenten selecteren en beoordelen de beroepsopdrachten op hun geschiktheid. Zo moeten de beroepsopdrachten in ieder geval op het vereiste hbo-masterniveau zijn. Het panel heeft vertrouwen in de werkwijze van de examencommissie om het vereiste hbo-masterniveau en de kwaliteit van toetsing en examinering te borgen. De HvA introduceert een aantrekkelijke en uitdagende nieuwe opleiding. Het panel concludeert dat de nieuwe opleiding aan de standaarden voldoet.

Standaard	Oordeel
1 Beoogde leerresultaten	Voldoet
2 Onderwijsleeromgeving	Voldoet
3 Toetsing	Voldoet
Eindoordeel	Positief

4 Sterke punten

Het panel constateert de onderstaande sterke punten:

1. Werkveld – de betrokkenheid van het werkveld bij de (op)start van de opleiding en het commitment om tijdens de opleiding betrokken te blijven, door onder meer het leveren van actuele casuïstiek voor de beroepsopdrachten en afstudeeropdrachten en het verlenen van toegang tot bedrijfsdata en experts.
2. Netwerk bedrijven en overheden – de opleiding beschikt over een zeer groot en stabiel netwerk van bedrijven en overheden die een actieve rol vervullen in de juridische en tech-wereld.
3. Faciliteiten – de opleiding werkt samen met het Centre of Expertise Applied AI van de Hogeschool van Amsterdam. Onderzoekers uit dit Centre of Expertise nemen als docent deel in de opleiding en verschaffen toegang tot de labs van het Centre of Expertise Applied AI.
4. Praktijkgerichtheid – de kern van de opleiding (60 EC van de 120 EC) wordt gevormd door de beroepsopdrachten waarin studenten aan actuele casuïstiek uit het werkveld werken en waarmee zij leren de verbinding te leggen tussen de juridische wereld en de Tech/ICT-wereld.
5. Structuur programma – de opleiding heeft een doordachte programmaopzet waarin de pijlers van de π -shape duidelijk terugkomen.
6. Facilitering docenten – docenten worden goed gefaciliteerd voor professionalisering en voor deelname aan de bij de opleiding betrokken lectoraten zodat ze over de meest actuele kennis en inzichten kunnen beschikken.

5 Aanbevelingen

Met het oog op de verdere ontwikkeling van de opleiding doet het panel een aantal aanbevelingen. Deze aanbevelingen doen geen afbreuk aan het positieve oordeel over de kwaliteit van de opleiding.

1. Communicatie en verwachtingen – het is een nieuwe opleiding, de verwachtingen bij studenten (en toekomstige werkgevers) zijn hoog gespannen; wees daarom helder en duidelijk richting studenten en het werkveld over waar de opleiding juist wel of niet toe opleidt.
2. Balans – blijf alert op een juiste balans tussen de juridische pijler en de Tech-pijler door de gehele opleiding heen. Juist ook in de inhoud en vormgeving van de beroepsproducten en praktijkopdrachten; deze zullen gezien te verwachten technologische ontwikkelingen van karakter veranderen. Zowel qua toe te passen technologieën en daarmee samenhangende werkmethoden, als ook qua nieuwe wet- en regelgeving als vertaling van aankomende EU wetgeving.
3. Zelfwerkzaamheid studenten – blijf in de begeleiding van studenten goed monitoren of zij mee kunnen komen in de zelfwerkzaamheid en zelforganisatie die de opleiding van de student verwacht.

6 Beoordeling

6.1 Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Oordeel

Voldoet.

Bevindingen en overwegingen

Profilering

Het panel is overtuigd van de urgentie en noodzaak van de hbo-masteropleiding Legal Tech (MLT). Een vergelijkbare opleiding bestaat nog niet en deze opleiding voldoet duidelijk aan de vraag vanuit het werkveld. Uit de gesprekken met het werkveld blijkt een concrete behoefte aan professionals die vanuit een leidende positie Legal Tech effectief kunnen inzetten om juridische processen en diensten verantwoord te verbeteren. In het informatiedossier geeft de opleiding aan dat Legal Tech verwijst naar het gebruik van technologische oplossingen om juridische processen en dienstverlening te verbeteren, automatiseren en efficiënter te maken. Voorbeelden van functies die de MLT-professionals kunnen uitoefenen zijn regelmanalist, projectleider digitalisering, Legal Tech designer en Legal Tech engineer. In deze functies ontwikkelen en/of beheren zij Legal Tech toepassingen die uitvoering of naleving van regels ondersteunen, door bijvoorbeeld het categoriseren van data of het helpen inzetten van een tool die de dienstverlening van een bedrijf naar de cliënt toe verbetert.

Het werkveld is divers en bestaat uit overheden, de rechtspraak, advocaten- en notariskantoren, rechtsbijstandsverzekeraars en het bedrijfsleven. Het werkveld geeft in het gesprek aan dat zij geen behoefte heeft aan (nog meer) ICT'ers of juristen omdat deze specialisten al voorhanden zijn. Het is de professional die de verbinding kan leggen tussen deze twee werelden die ontbreekt. Er is behoefte aan professionals met juridische kennis die (technische) applicaties en tools begrijpen en die vanuit een juridische en technische basis kunnen acteren.

De opleiding speelt duidelijk op de vraag van het werkveld in door in haar profilering een π -shaped professional⁵ centraal te stellen. De opleiding leidt π -shaped professionals op die de verbinding kunnen leggen tussen recht en Tech/ICT. Deze professionals hebben kennis en vaardigheden in zowel recht als informatiekundige methoden en ICT. Zij spreken zowel de taal van de ICT-specialisten als van juristen en zijn daarom goed in staat om kansen en knelpunten in de ontwikkeling en implementatie van Legal Tech te identificeren en aan te pakken, samen met juristen, ICT'ers en andere professionals die bij het vraagstuk zijn betrokken. Het panel is positief over de gekozen profilering met een brede focus op het verbinden van de juridische en Tech/ICT-wereld.

⁵ Met een π -shaped professional wordt bedoeld iemand die op twee vakgebieden expertise in de diepte bezit, in combinatie met brede expertise.

Beoogde leerresultaten

De opleiding heeft in samenwerking met en gevalideerd door het werkveld een beroepsprofiel opgesteld, omdat er nog geen landelijk beroepsprofiel bestaat voor deze opleiding. De opleiding is gebaseerd op vijf competenties, die de beoogde leerresultaten van de opleiding vormen. Deze competenties zijn aansluitend geformuleerd op de competenties van de hbo-bacheloropleiding Rechten en de hbo-bacheloropleiding Sociaal Juridische Dienstverlening (SJD).

De vijf competenties zijn:

- **Identificeren:** het herkennen, duiden en onderbouwen van zinvolle mogelijkheden voor inzet van technologie in de juridische beroepspraktijk.
- **Verbinden:** het verbinden van professionals van verschillende disciplines en niveaus in de organisatie rondom het Legal Tech vraagstuk.
- **Ontwikkelen:** het toepassen en begeleiden van relevante ontwerpmethoden om tot duurzame Legal Tech oplossingen te komen.
- **Implementeren:** het bewaken en bevorderen van organisatorische randvoorwaarden voor implementatie van Legal Tech totdat deze blijvend zijn vervuld.
- **Professionaliseren:** verantwoord en responsief werken, het hebben van reflecterend vermogen, het voeren van de regie over de professionele ontwikkeling en het op de hoogte zijn van nieuwe ontwikkelingen en het potentieel daarvan.

De opleiding geeft in het aanvraagdossier per competentie aan hoe deze competentie voldoet aan vier pijlers (meesterschap, onderzoekend vermogen, interprofessioneel handelen en doorwerking) van de professionele masterstandaard van de Vereniging Hogescholen. Ook blijkt uit de gesprekken met het docententeam hoe ethiek in de competenties en het onderwijs een rol speelt. Het panel is positief over deze competenties en met name over de aparte competentie 'verbinden'. De opleiding voorziet daarmee in de behoefte van het werkveld. De competenties zijn maatschappelijk aansprekend en relevant. Wel vindt het panel de uitwerking van de competenties ambitieus.

Uit het gesprek met het werkveld en het docententeam blijkt dat zij goed het onderscheid tussen het bachelor en masterniveau en het onderscheid in hbo- of wo-oriëntatie inzien. In de gesprekken wordt aangegeven dat de hbo-oriëntatie uiting krijgt in de sterke nadruk op de beroepsopdrachten (de opdrachten komen uit de praktijk) en de nadruk op het aanleren van vaardigheden. De opleiding zorgt ervoor dat de beroepsopdrachten de juiste complexiteit bezitten zodat de studenten met beide werelden (recht en techniek/ICT) in contact komen, moeten analyseren en zaken met elkaar in verband brengen. Het panel herkent het masterniveau en de praktische hbo-oriëntatie in de wijze waarop de leeruitkomsten zijn uitgewerkt voor de opleiding. De beroepsopdrachten passen volgens het panel goed binnen de kaders van de hbo-oriëntatie.

Het panel heeft in de gesprekken gevraagd op welke wijze onderzoek tot uiting komt in de opleiding. Het informatiedossier vermeldt dat studenten evidence based onderzoek verrichten, terwijl het panel uit de gesprekken begrijpt dat studenten vooral kwalitatief onderzoek verrichten. Ook verneemt het panel uit de gesprekken dat de onderzoekslijn door de beroepsopdrachten heen loopt. Studenten moeten bij alle

beroepsopdrachten onderzoeksvaardigheden toepassen, waarbij er bij iedere opdracht een andere methodiek voorop staat. De opleiding heeft in het curriculum gezorgd voor een opbouwende lijn waarbij de student de kennis en vaardigheden uit eerdere semesters nodig heeft in de navolgende semesters.

In combinatie met de ambitieus geformuleerde leerresultaten, vraagt het panel de opleiding wel scherp te zijn op de bewoordingen die zij kiezen in het voorlichtingsmateriaal en daarmee de verwachtingen van het werkveld en potentiële studenten te managen. Gedurende de visitatiedag bleken op enkele onderwerpen de verwachtingen of opgedane indrukken van de werkveldpartners niet helemaal overeen te komen met de bedoeling van de opleiding. Enkele voorbeelden hiervan zijn; de opleiding leidt niet op tot ICT ontwerper maar de focus ligt op het leren leggen van de verbinding tussen recht en Tech, de MLT-professionals ontwerpen geen nieuwe processen (die verwachting heeft het werkveld) maar zij kunnen ontwerpmethoden toepassen en begeleiden en de focus ligt in het onderzoek op kwalitatieve onderzoeksvaardigheden (en niet zozeer op evidence based onderzoek).

Beroepenveld

Uit het gesprek met het werkveld blijkt dat enkele afgevaardigden deelnemen in de Opleidingsadviesraad en dat zij in die rol in workshops hebben meegedacht over de inhoud van de opleiding en het profiel van de MLT-professional. De andere afgevaardigden van het werkveld herkennen zich in de inhoud van de opleiding. Het werkveld zal ook tijdens de opleiding actief betrokken blijven door; casuïstiek aan te leveren, studenten op de werkvloer aan de casuïstiek te laten werken met toegang tot de benodigde data, het bieden van begeleiding en door het verzorgen van gastlessen. Het panel waardeert deze betrokkenheid van het werkveld.

Internationalisering

Legal Tech is een internationale ontwikkeling in het juridische werkveld. Hoewel de opleiding zich richt op het Nederlandse werkveld, waaronder de Amsterdamse Metropoolregio, komt internationalisering terug in de internationale oriëntatie van dit werkveld. De opleiding besteedt daarbij in het onderwijs aandacht aan actuele internationale trends en ontwikkelingen en maakt daarin gebruik van haar internationale contacten in het werkveld. Ook verneemt het panel in de gesprekken dat de opleiding actief is in de relevante internationale netwerken.

Het panel concludeert dat de opleiding voldoet aan standaard 1. De opleiding speelt duidelijk in op de behoefte van het werkveld door ook in haar profilering die π -shaped professional centraal te stellen. Het panel is positief over zowel de betrokkenheid van het werkveld als de profilering van de opleiding. De beoogde leerresultaten zijn eveneens afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het panel herkent het vereiste masterniveau en de praktische hbo-oriëntatie in de beoogde leerresultaten.

6.2 Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Oordeel

Voldoet.

Bevindingen en overwegingen

Het programma

De opleiding duurt twee jaar (120 EC) en is gebouwd op de vijf competenties. In het aanvraagdossier geeft de opleiding per module aan wat de leeruitkomsten zijn, met welke competentie de leeruitkomsten zijn verbonden, welke kennis en vaardigheden daarbij horen en in welke toetsvorm de module wordt afgerond. De opleiding bestaat uit vier semesters van ieder 30 EC. Het panel ziet een mooi doordacht programma, waarin de eerste drie semesters steeds een vergelijkbare opbouw hebben, die aansluit op de π -shape- professional waartoe de opleiding opleidt. Het vierde semester is het afstuderen. In de drie semesters komen de verschillende pijlers van de π -shape duidelijk terug. Zo besteedt ieder semester aandacht aan de juridische pijler (5 EC), de Tech pijler (10 EC) en de verbinding tussen beide pijlers met de leerlijn 'management, onderzoek, design & communicatie (MODC)' van 5 EC en in de beroepsopdrachten van 10 EC. In de beroepsopdrachten moet de student zowel de kennis van recht, Tech als de verbindende leerlijn (MODC) inzetten om de opdracht met succes af te ronden. Deze nadruk op de beroepsopdrachten toont volgens het panel mooi het belang dat de opleiding aan het verbinden van de twee werelden hecht. Met de beroepsopdrachten is ook de persoonlijke ontwikkelingslijn (PO-lijn) verbonden. Het panel ziet de toegevoegde waarde in van het onderdeel "a day at the office" waarin studenten aan het begin van ieder semester training krijgen in de het werken met 'normale' kantoorsoftware.

Juridische pijler

Bij de juridische pijler bouwt de opleiding voort op de kennis die de student al heeft opgedaan in de voorgaande juridische bacheloropleiding. Het panel vroeg zich bij deze pijler af hoe er in 5 EC per semester diepgaande aandacht besteed kan worden aan alle vakgebieden die de opleiding noemt. In semester 1 zijn dit bijvoorbeeld Legal Landscape Data, AVG, data act, data governance act, archiefwet, intellectuele eigendomsrechten en gegevensbeheer en beveiliging. Uit de gesprekken met het docententeam begrijpt het panel dat de opleiding niet beoogt diepgaande kennis op alle specifieke genoemde rechtsgebieden aan te brengen. Wel draait het om het inzicht in de juridische kaders (onder meer het hebben van een goede juridische basiskennis waarmee de student voorbereid is op en kan handelen op basis van veranderde wet- en regelgeving) en het inzicht wanneer er een jurist/specialist moet worden ingeschakeld. Het gaat om het hebben van een 'helikopterview' en het vergroten van het analytisch inzicht.

Techpijler

Bij de Techpijler begint de opleiding bij de basis, omdat studenten daar geen ervaring mee hebben. Het panel vroeg zich bij deze pijler af hoe een student zonder ICT-ervaring zich in twee jaar kan ontwikkelen tot een master op ICT-gebied. Het panel begrijpt hier van het docententeam dat de opleiding niet opleidt tot ICT-specialist. Het werkveld verwacht ook niet dat de student wordt opgeleid tot ICT-specialist (zie standaard 1). Het gaat erom dat de student de basisbeginselen van locatie, argumentatie en programmeren leert om een vraagstuk aan te kunnen pakken. De student werkt aan deze beginselen op de gebieden; Gegevens & Gegevensbeheer (semester 1), Regelgebaseerde systemen (semester 2) en Datagedreven systemen (semester 3). Docenten lichten in het gesprek toe dat zij ook aandacht besteden aan legacy bias, dat zij studenten leren om te gaan met de in de bedrijven bestaande systemen en processen en dat zij hen leren in die systemen en processen de ruimte te

zoeken voor de Legal Tech innovaties. Het panel is positief over de aandacht die de opleiding schenkt aan dit onderwerp.

Ligger; management, onderzoek, design en communicatie (MODC)

De leerlijn MODC vormt de ligger van de π -shape. In deze leerlijn leren studenten wat de rol is van management, onderzoek, design en communicatie in relatie tot technologie voor juridische processen of diensten. Zo leren studenten gevoel te krijgen voor wat er in praktijk speelt en wat de samenwerking inhoudt tussen de verschillende organisatieonderdelen, die met hun eigen visie op de werkelijkheid toch tot een gezamenlijk product moeten komen.

Integratie; beroepsopdrachten en de persoonlijke ontwikkelingslijn

Bij de beroepsopdrachten komen de juridische pijler en de Techpijler samen. De beroepsopdrachten voert de student voor een externe opdrachtgever uit. De beroepsopdracht levert een kennisintensief beroepsproduct op, met een verantwoording van de kwaliteit van het proces en het resultaat. Het panel vindt het sterk dat de studenten hierbij kennis maken met de verschillende 'bloedgroepen' (ICT'ers en juristen), zoals de opleiding het zelf verwoordt.

Een voorbeeld van een beroepsopdracht kan zijn (semester 2) dat de student een systeem ontwikkelt waarin het bedrijf een (arbeidsrechtelijke) ontslagcasus kan invoeren en het systeem stap voor stap vertelt hoe de ontslagcasus moet worden aangepakt. Docenten lichten toe dat dergelijke systemen al wel bestaan, maar dat in de bestaande systemen niet (per stap) duidelijk is op welke regelgeving de stap gebaseerd is. Als regelgeving wijzigt, is de uitkomst niet meer betrouwbaar en is in de procesgang niet meer herleidbaar waar het 'fout' ging. De opleiding leert studenten vanuit de methode wetsanalyse om wetsregels toe te passen en om te zetten in systemen. Om deze omzetting te kunnen maken moeten studenten wel de 'Tech-taal' spreken.

Bij de persoonlijke ontwikkelingslijn staat de persoonlijke ontwikkeling van de student centraal. Vanwege het belang dat de opleiding hecht aan de verbinding leggen, vindt het panel het goed dat de opleiding in deze PO-lijn aandacht schenkt aan vragen als: Wat kan ik? Wat wil ik? Met welk type mens maak ik gemakkelijk contact en met welke type mens niet? Hoe ga ik daarmee om? De PO-lijn biedt coaching en intervisie om studenten te ondersteunen bij hun ontwikkeling naar een π -shaped professional. De opleiding kan hier extra begeleiding bieden op punten waar studenten dat nodig hebben.

De inhoud van het programma vindt het panel ambitieus. De master is breed en studenten maken met veel verschillende onderwerpen kennis en de opleiding vraagt veel zelfwerkzaamheid van de studenten. Het panel adviseert de opleiding om in de begeleiding van studenten te monitoren of studenten mee kunnen komen in alles wat de opleiding van hen verwacht, of de veelheid van informatie en onderwerpen voor studenten haalbaar is en of dit niet ten koste gaat van diepgaandere kennis. Hiermee samenhangend is het raadzaam om alert te blijven op een juiste balans tussen de juridische pijler en de Tech-pijler door de gehele opleiding heen en te bewaken dat de juridische pijler voldoende diepgang blijft behouden.

Verder vraagt het panel de opleiding scherp te zijn op de bewoordingen die zij kiest in het voorlichtingsmateriaal en daarmee de verwachtingen van het werkveld en

potentiële studenten te managen. Gedurende de visitatiedag bleken op enkele onderwerpen de verwachtingen of opgedane indrukken (bij het panel) niet helemaal overeen te komen met de bedoeling van de opleiding. Naast de voorbeelden die al bij standaard 1 genoemd worden, noemt het panel ook: bij het ontwerpen en begeleiden van ontwerpmethoden gaan studenten gebruik maken van bestaande datasets en bestaande IT-systemen (deze nuancering ontbreekt bijvoorbeeld in het informatiedossier) en bij het juridische kader gaat de student niet de diepte in op alle gebieden maar gaat het om het analyseren van het brede juridische kader.

Instroom & begeleiding

De opleiding is toegankelijk voor studenten met een hbo-bacheloropleiding Recht, hbo-ba Sociaal Juridische Dienstverlening (SJD) of een wo-opleiding Recht. De opleiding verwacht een instroom van 25 studenten, dat gestaag zal groeien. Ze verwachten een continue instroom vanuit hun eigen bacheloropleidingen SJD en hbo-Rechten. Op dit moment gaat de opleiding uit van een docent-studentratio van 1:25. Mocht de instroom onverwachts sneller groeien, dan gaat de opleiding er vanuit te kunnen bouwen op de docenten vanuit de eigen hbo-master Legal Management en hbo-Rechten.

De opleiding is zich bewust van de diverse instroom en de verschillen tussen wo-studenten en bachelorstudenten. Het docententeam geeft hiertoe aan dat het (ICT) onderwijsmateriaal ervanuit gaat dat voorkennis niet vereist is en dat de opleiding mogelijkheden voor differentiatie biedt. Daarnaast leren studenten in leergemeenschappen. De opleiding heeft de ervaring met dit concept dat studenten hiermee sneller van elkaar leren en sneller de diepte in gaan. Ook is er in de PO-lijn ruimte voor extra begeleiding, indien nodig. Het docententeam vermoedt bijvoorbeeld dat de wo-studenten meer begeleiding bij deze PO-lijn nodig zullen hebben dan de bachelor-studenten omdat een dergelijke opzet in het hbo meer gewoon is. En tot slot is de opbouw van het curriculum zodanig dat studenten stapsgewijs kennis maken met de verschillende vakgebieden.

De onderwijsleeromgeving

Een belangrijk deel van de leeromgeving bestaat uit leren in de praktijk middels de beroepsopdrachten, die voortkomen uit het netwerk van de instelling. Dit leren in de praktijk is gebaseerd op de onderwijs- en toetsvisie van de opleiding waarin één van de uitgangspunten is dat het onderwijs activerend is en er gewerkt wordt met vraagstukken uit de praktijk om urgentie te creëren, de motivatie te bevorderen en de ontwikkeling van beroepsvaardigheden te stimuleren. Het panel beschouwt het netwerk van de opleiding als een sterk punt. Dit netwerk bestaat onder meer uit i) het HvA-brede Centre of Expertise Applied AI (CoE AAI), ii) het kenniscentrum Maatschappij en Recht waar verschillende lectoraten onder vallen en iii) het Legal Tech Lab dat verbonden is aan de faculteit Maatschappij en Recht waar de opleiding onder valt. Het Legal Tech Lab heeft 14 vaste partnerorganisaties, waarvan de opleiding twee in het bijzonder benut: de Leergemeenschap Digitale Vertalingen en Tech in Legal. De community Tech in Legal is een platform dat juridische afdelingen van Nederlandse bedrijven en instellingen helpt bij het kiezen en gebruiken van technologie. In een besloten gemeenschap wisselen organisaties informatie uit over de technologie en software die zij binnen hun juridische afdeling gebruiken en de ervaringen, kansen en knelpunten die hieraan verbonden zijn. De leergemeenschap Digitale Vertalingen is een samenwerking en uitwisseling tussen onderwijs, onderzoek en overheid op het gebied

van vertalingen van rechtsregels naar digitale systemen, met als doel de informatiehuishouding en dienstverlening van de overheid te verbeteren.

Vanwege het belang dat de opleiding hecht aan leren in de praktijk, besteedde het panel veel aandacht aan de borging en continuïteit van de opdrachten. Het panel heeft door de gesprekken gemerkt dat de opleiding zicht heeft op een structurele toestroom van uitdagende beroepsopdrachten en afstudeeropdrachten op masterniveau. De opleiding heeft hierbij een indrukwekkend netwerk voor de beroepsopdrachten en afstudeeropdrachten opgebouwd, dat mede gedragen wordt door de bij de opleiding betrokken lectoraten. Daarnaast heeft de commissie geconstateerd dat de opleiding van het management van de HvA het commitment heeft dat de CoE's en Labs blijvend gefinancierd worden, mede omdat 'digitalisering' als opleidings- en onderzoeks domein een van de pijlers van het HvA-beleid is.

Faciliteiten; data-aanbod

Studenten hebben toegang tot de juridische databanken via de bibliotheek van de HvA, ze hebben toegang tot Legal Tech software vanuit het Lectoraat Legal Management & Technology en het Legal Tech Lab en ze hebben toegang tot software en faciliteiten die vanuit Centre of Expertise Applied AI beschikbaar worden gesteld. Het panel begrijpt uit het gesprek met het docententeam dat de opleiding niet 'zwaar data-based' is en dat ze met deze faciliteiten voldoende datasets beschikbaar hebben voor alle studenten om gedurende de opleiding mee te kunnen werken. De opleiding geeft wel aan dat ze aan de bedrijven waar de beroepsopdrachten vandaan komen bewust vragen dat studenten toegang krijgen tot relevante bedrijfsdata.

Docententeam

Het panel ziet een grote betrokkenheid en veel eigenaarschap bij docenten en onderzoekers. Het enthousiaste docententeam (14 leden) heeft veel ervaring in het onderwijs en met onderzoek (onder meer 10 docent-onderzoekers, allen in het bezit van een master en of gepromoveerd). Het panel is van mening dat het docententeam kundig is en in staat is het onderwijs van de opleiding te verzorgen. De diversiteit in het docententeam zal borgen dat de studenten tot π -shaped professionals opgeleid worden.

Het panel vindt het sterk dat docenten substantieel gefaciliteerd worden (0,4 fte en meer) om een bijdrage te leveren aan het onderzoek in lectoraten en deel te nemen aan professionalisering. Uit het gesprek met docenten blijkt vooral de rijkdom die zij ervaren in de ruime scholingsmogelijkheden die de opleiding hen biedt. Zo hebben de docenten 10 uur professionalisering per periode en wordt met het management afgestemd dat deze tijd ook daadwerkelijk voor professionalisering benut wordt. Daarnaast is er ruimte voor onderzoek, het volgen van trainingen, ruimte om (onderzoeks)kringen op te richten, om informatie uit te wisselen. Er zijn beurzen en bijeenkomsten waar docenten aan deelnemen. Het panel is ook positief over de leergemeenschappen die de opleiding stimuleert voor docenten. Door hun betrokkenheid bij de beroepsopdrachten weten docenten wat er in de praktijk speelt en wat het werkveld van studenten verwacht. Via het lectoraat en de netwerken blijven ze ook internationaal op de hoogte van wat er speelt. Het panel hecht hier waarde aan omdat het vakgebied nog niet uitgekristalliseerd is en ontwikkelingen zich in de komende jaren snel zullen opvolgen.

Al met al is het panel van mening dat de opleiding aan standaard 2 voldoet. Het panel is positief over de opzet van het curriculum en de praktijkgerichtheid van de opleiding waarbij de opleiding erg goed is ingebed in een brede infrastructuur van voorzieningen en netwerken. Het netwerk waar de opleiding uit kan putten voor beroepsopdrachten is sterk. De inhoud van de opleiding is ambitieus waarbij de opleiding veel van studenten vraagt. Het panel vraagt de opleiding hier alert op te zijn. De docenten zijn enthousiast, kundig en in staat de opleiding te verzorgen. Het panel stelt vast dat de onderwijsleeromgeving de aankomende studenten in staat stelt om de beoogde leerresultaten, de vijf competenties van de opleiding, te realiseren.

6.3 Standaard 3: Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Oordeel

Voldoet.

Bevindingen en overwegingen

Toetsing

De toetsing binnen de MLT is gericht op het sturen en stimuleren van het ontwikkelingsproces van de student. De afstemming tussen feedback en de summatieve toetsing speelt daarom een belangrijke rol in de toetsing en de module-opzet. De opleiding geeft per module aan welke competenties, welke kennis en welke vaardigheden getoetst worden en welke toetsvorm daarbij gehanteerd wordt. De toetsvorm omvat zowel de feedbackvorm (ontwikkelingsgericht) als de summatieve toetsing.

In het Onderwijs- en Toetsbeleid van de HvA worden vijf categorieën toetsen onderscheiden (opdracht, kennistoets, gedragsassessment, portfolio-assessment en beroepsproduct), die ieder weer uit verschillende toetsvormen bestaan. In navolging van dit beleid, kiest de opleiding in haar toetsing voor de categorieën kennistoetsen, opdrachten en beroepsproduct.

Voorbeelden van opdrachten uit de opleiding zijn een maakopdracht van een database, een mondelinge presentatie, het schrijven van een reflectieverslag en het samenstellen van een showcase dossier. Voorbeelden van beroepsproducten uit de opleiding zijn het opstellen van een analyse van systemen of processen, het ontwikkelen van producten met onderbouwing en verantwoording of de ontwikkeling van een bepaald model met systemen en applicaties. Het panel is positief over het toetsprogramma van de opleiding en de verschillende toetsvormen die de opleiding hanteert. Door de verschillende toetsvormen en de vele praktijkopdrachten oefent de student met veel vaardigheden voordat deze in het afstuderen aan de orde komen.

Beroepsopdrachten en afstuderen

Een belangrijk deel van het curriculum wordt gevormd door de beroepsopdrachten (60 EC van de 120 EC). Het panel begrijpt uit de gesprekken dat de opleiding de opdrachten selecteert en beoordeelt op geschiktheid. De opleiding voert gesprekken met de opdrachtgevers. In de opdracht moet de student aan onderzoekend vermogen kunnen werken, er moet begeleiding vanuit het werkveld zijn, de studenten werken samen met 'andere bloedgroepen', de opdracht moet de vereiste complexiteit bezitten en de opdrachtgever moet de studenten toegang geven tot data en personeel. De opleiding let wat betreft het masterniveau erop dat de opdracht aansluit bij de inhoud

van de periode, dat de opdracht realistisch is, complexiteit en diepgang biedt en dat studenten het probleem moeten analyseren en vanaf verschillende kanten moeten bekijken.

Het afstudeerprogramma bestaat uit twee delen: de beroepsopdracht van 25 EC die de student zelfstandig uitvoert voor een organisatie en de reflectieopdracht van 5 EC. De beroepsopdracht sluit aan bij één (of meer) van de thema's uit de semesters. Het resultaat van de opdracht is een bruikbaar en verantwoord beroepsproduct voor de opdrachtgever, dat bijdraagt aan de innovatie van het werkproces en dienstverlening met behulp van Legal Tech. De reflectieopdracht is gericht op het aantonen van de competentie professionaliseren. De student reflecteert op zijn doorgemaakte persoonlijke ontwikkeling. De student beschrijft hierbij onder meer de invulling van het eigen meesterschap, de eigen visie op het beroep in ontwikkeling, zijn lerend vermogen en ethisch en moreel handelen. Het panel vindt het positief dat i) de opleiding de beroepsopdrachten voor de studenten regelt en dat de student in het afstudeerproces de ruimte heeft om zelf een beroepsopdracht te kiezen die aansluit bij de eigen interesses, ii) een reflectie op ethisch en moreel handelen onderdeel is van de afstudeeropdracht en iii) dat de bruikbaarheid van het beroepsproduct een centrale rol speelt in het afstuderen. Het afstuderen wordt ten slotte beoordeeld door twee onafhankelijke beoordelaars, waarbij het panel het goed vindt dat de begeleiding en beoordeling separaat worden ingevuld doordat de begeleider geen beoordelaar is.

De examencommissie stelt voor de borging van het masterniveau onder meer de eis dat de opleiding eens in de twee jaar een mini-audit houdt, waarbij het werkveld, afstudeercoördinatoren en de examencommissie aansluiten. Het belang van deze mini-audit is vooral dat het werkveld aansluit en meedoet met de beoordeling van eindwerken op basis van de beoordelingsformulieren. Dit is een beoordeling zowel op inhoud en niveau. Deze sessie is tegelijkertijd ook een kalibratiesessie voor de afstudeercoördinatoren en betrokken docenten. Deze mini-audit vindt het panel een sterk punt, zeker nu het werkveld hier actief in betrokken wordt. Dit geeft het panel vertrouwen voor de borging van het vereiste masterniveau.

Kwaliteitsborging

Er is een gezamenlijke cluster-examencommissie van de masteropleidingen van de faculteit Maatschappij en Recht. Naast de MLT opleiding zijn dit de master Legal Management en drie andere masters. De examencommissie bestaat uit een voorzitter en een lid vanuit elke opleiding. Ondersteuning wordt geboden door de ambtelijk secretaris. Het geeft het panel vertrouwen dat de gezamenlijke clusterexamencommissie al ervaring heeft met de borging van het masterniveau.

De examencommissie werkt op basis van een borgingsagenda. In de werkwijze van de examencommissie is er iedere week tijd voor de beoordeling van toetsen, professionalisering en overleggen. De examencommissie overlegt met management, de opleidingscommissie en curriculumcoördinator. De examencommissie doet jaarlijks verslag aan de opleidingsmanagers, de decaan van de faculteit Maatschappij en Recht en het College van Bestuur van de HvA.

Het panel vernam in het gesprek dat de examencommissie vanaf vorig studiejaar in het ontwikkelproces van de MLT is betrokken. Het panel begrijpt uit het gesprek met de examencommissie dat zij nog geen concrete toetsen van de master heeft bekeken,

maar dat zij vooral naar de toetsopzet (het toetsprogramma, het hele 'toetshuis' zoals de examencommissie zelf zegt) van de opleiding heeft gekeken. De examencommissie is hierin nagegaan of de gekozen toetsing past binnen de HvA-kaders, of de beide pijlers van de π -shape in de toetsopzet terugkomen, of de opzet recht doet aan de masterstandaard en of er sprake is van constructive alignment. De examencommissie vindt de toetsopzet van de MLT gedegen en het panel deelt die mening. Wel raadt het panel de examencommissie aan om na afloop van het eerste semester met de opleiding de toetsing te evalueren.

Het panel hoort in het gesprek dat de examencommissie bij de borging van de toetsen gebruik maakt van een screeningsinstrument. Dit is een manier om vast te kunnen stellen of de toetsing aan specifieke kwaliteitscriteria (waaronder de VH-masterstandaard) voldoet. Met dit screeningsinstrument kijkt de examencommissie niet alleen naar de 'standaard' kwaliteitscriteria (zoals betrouwbaarheid), maar ook naar aspecten die volgens het Onderwijs- en Toetsbeleid van de HvA in de toetsing terug moeten komen, zoals de leer- en feedback functie. De examencommissie bekijkt met het screeningsinstrument bijvoorbeeld of de feedback richting geeft en wat betekent voor het vervolg van de studie. De examencommissie vertelt in het gesprek dat zij handelen vanuit vertrouwen. Dat is een goed vertrekpunt voor de examencommissie, meent het panel, zonder daarbij af te doen aan het belang van een goede borging van de toetskwaliteit.

Afrondend komt het panel tot een oordeel 'voldoet' op deze standaard. Het panel heeft geconstateerd dat de examencommissie haar taak vervult. Het panel is vooral positief over de mini-audit, gezien het belang en de omvang van de beroepsopdrachten in het curriculum. Het panel ziet een mooie ontwikkelingsgerichte toetsopzet met veel aandacht voor feedback en verschillende toetsvormen waarmee de competenties passend beoordeeld kunnen worden. De opleiding heeft een heldere beoordelingssystematiek die zij consequent bij alle beroepsopdrachten en het afstuderen hanteert.

6.4 Verlenging studieduur

De HvA wil de opleiding in een tweejarig voltijds programma aanbieden. Hiermee wordt de reguliere studielast van een masteropleiding substantieel verlengd van 60 ECTS naar 120 ECTS. De opleiding motiveert deze verlenging vanuit de duidelijke behoefte van het werkveld aan *juristen* die technische applicaties en tools begrijpen en die vanuit die juridische en technische basis kunnen handelen. De studenten voor wie de masteropleiding toegankelijk is (bacheloropleiding hbo-Rechten en Sociaal Juridische Dienstverlening of wo-Rechten) hebben geen technische kennis, aangezien dit geen onderdeel van hun opleiding is geweest. De opleiding heeft gemotiveerd dat zij twee jaar nodig heeft om deze studenten de juiste kennis en vaardigheden op Tech gebied bij te brengen, en om studenten de vereiste goed begeleide studietijd te bieden om deze kennis en vaardigheden in hun juridische instrumentarium te verwerken. Het werkveld bevestigt dit. Met inachtneming van het protocol verlenging reguliere studielast (maart 2022) stelt het panel dan ook vast dat de grotere studielast van 120 EC noodzakelijk is om het eindniveau te behalen dat het werkveld vereist.

6.5 Graad en Engelse naam

Het panel adviseert om de volgende graad aan de opleiding toe te kennen: Master of Laws. Het panel begrijpt de keuze voor een Engelstalige naam. Het domein waarbinnen deze opleiding opereert is internationaal. Legal Tech is de gangbare benaming, ook in Nederland.

Afkortingen

CoE	Center of Expertise
Hbo	hoger beroepsonderwijs
HvA	Hogeschool van Amsterdam
MLT	Masteropleiding Legal Tech
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
PO	Persoonlijke Ontwikkeling
SJD	Sociaal Juridische Dienstverlening
TNO	toets nieuwe opleiding
wo	wetenschappelijk onderwijs

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de
NVAO met het oog op de toetsing van de nieuwe opleiding
hbo-master M Legal Tech van de
Hogeschool van Amsterdam

Aanvraagnummer: AV-2498

Colofon

Rapport Toets Nieuwe Opleiding
Samenstelling: NVAO NEDERLAND
Versie: 1.01.01 (1 september 2024)

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders

Parkstraat 83 • 2514 JG Den Haag
P.O. Box 85498 • 2508 CD The Hague
The Netherlands

T +31 (0)70 312 23 00
E info@nvao.net
www.nvao.net